

Terviseministri määruse „Õdede põhiõppe praktika juhendamise toetuse andmise tingimused ja kord“ seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Määrusega reguleeritakse tervishoiukõrgkooliga sõlmitud raamlepingut või praktikalepingut omavas praktikabaasis õdede põhiõppe praktika juhendamise tasustamist ja praktikabaasi esitatava praktikaaruande õigsust kinnitava praktikakoordinaatori tasustamist.

Toetuse andmise eesmärk on võrdsustada kõikidele praktikabaasidele makstav praktika juhendamise tasu õdede põhiõppe praktikantide puhul. Ühtlustamisega toetatakse õdede põhiõppe olulist osa ehk praktika kvaliteeti, motiveerides rahaliselt praktikajuhendajaid ja tervishoiuteenuse osutajaid suurendama praktikantide vastuvõttu. Samuti on eesmärk suurendada toetuse abil 2022. aastal sõlmitud konsensuslepe¹ alusel õdede vastuvõttu võrreldes 2020. aastaga 183 õppekoha võrra ning tagada tervishoiuteenuse osutajate poolt kõrgkoolide õdede põhiõppe praktikantide vastuvõtt ja juhendamine suurenenud mahu. Täiendavad õppurid jõuavad praktikale juba alates 2025. aastast.

Toetuse taotluste menetlejaks saab Riigi Tugiteenuste Keskus (edaspidi RTK). Taotluste menetlemine hakkab toimuma [e-toetuse keskkonna](#) kaudu, et tagada protsessi jälgitavus ja andmete turvaline käsitlemine ning vältida e-kirja teel dokumentide saatmist ja vahetamist. Toetuse suurus praktikabaasidele on 0,81 eurot juhendatud õdede põhiõppe praktikatunni kohta.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Määruse eelnõu ja seletuskirja on koostanud Sotsiaalministeeriumist Katre Koppel (ametist lahkunud) ja tervishoiukorralduse osakonna nõunik Eleri Lapp (Eleri.Lapp@sm.ee).

Eelnõu juriidilise ekspertiisi on teinud Sotsiaalministeeriumi õigusloome- ja isikuandmete kaitse nõunik Lily Mals (Lily.Mals@sm.ee).

Eelnõu on keeleteoimetanud Rahandusministeeriumi ühisosakonna dokumendihaldustalituse keeleteoimetaja Virge Tammaru (Virge.Tammaru@fin.ee).

1.3. Märkused

Eelnõu kehtestatakse riigieelarve seaduse § 53¹ lõike 1 alusel.

Eelnõu on seotud isikuandmete töötlemisega isikuandmete kaitse üldmääruse tähenduses. Andmekaitsealane mõjuanalüüs on esitatud seletuskirja punktis 4.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Paragrahv 1 sätestab määruse eelnõu reguleerimisala ja toetuse andmise eesmärgi. Toetust saavad taotleda praktikabaasid, kelle juures käivad praktikal õdede põhiõppe õppurid ja kellel on olemas raamleping või praktikaleping õdede põhiõpet pakkuva tervishoiukõrgkooliga. Samuti saavad toetust taotleda tervishoiukõrgkoolid, et katta toetuse taotluste jaoks praktikabaasi praktikaaruannete kinnitamisega tegelevate praktikakoordinaatorite palgakulu.

¹ [Konsensuslepe](#) on hea tahte kokkuleppe, mis on sõlmitud Sotsiaalministeeriumi, Haridus- ja Teadusministeeriumi, tervishoiukõrgkoolide, tööandjate ja kutseliitude vahel.

Tervishoiukõrgkool on kooskõlas tervishoiuteenuste korraldamise seaduse § 30 lõikega 3 tervise ja heaolu valdkonnas koolitusi pakkuv riiklik rakenduskõrgkool. Eestis on kaks tervishoiukõrgkooli: Tallinna Tervishoiu Kõrgkool ja Tartu Tervishoiu Kõrgkool.

Toetuse andmise eesmärk on parandada õdede põhiõppe olulise osana tehtava praktika kvaliteeti, võrdsustada kõikidele praktikabaasidele makstav praktika juhendamise tasu, millega motiveerida praktikajuhendajaid ja tervishoiuteenuse osutajaid suurendama praktikantide vastuvõttu, samuti aidata ellu viia tervishoiukõrgkoolidega 2022. aastal sõlmitud konsensusleppega plaanitud suurendatud lepingumahte.

Paragrahv 2 sätestab toetuse taotluste menetlejana ning, väljamaksete ja järelevalve tegijana (RTK).

Paragrahv 3 sätestab toetatavad tegevused ja abikõlblikkuse perioodi. Toetusega toetatakse kulude katmist praktikabaasides õdede põhiõppe praktikatundide juhendamise eest ja tervishoiukõrgkoolide praktikakoordinaatorite tasustamist õdede põhiõppe praktikatundide aruandluse koostamise koordineerimise eest. Toetuse abikõlblikkuse periood ehk toetusperiood on jooksva aasta 1. jaanuar kuni 31. detsember.

Paragrahv 4 selgitab, et määruse raames antav toetus ei ole riigiabi Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses (vt täpsemalt seletuskirja punkt 3).

Paragrahv 5 sätestab nõuded toetuse taotlejale. Taotlejad peavad vastama erinevatele nõuetele lähtuvalt sellest, millise tegevuse jaoks toetust taotletakse. Praktikabaasis juhendamise toetamise korral peab juriidilisel isikul olema tervishoiukõrgkooliga sõlmitud raamleping või praktikaleping. Leping on vajalik, et toetuse taotlemisel oleks praktikatundide aruandlus kõrgkooli poolt kontrollitav ja praktika õdede põhiõppele vastavalt koordineeritud. Raamlepingu või praktikalepingu olemasolu kinnitab kõrgkooli ja praktikabaasi poolt allkirjastatud määruse lisa 1 („Õdede põhiõppe praktika juhendamise tasustamine praktikabaasides“). Kui toetust soovitakse tervishoiukõrgkooli praktikakoordinaatori tasustamiseks, peab tegemist olema õdede põhiõppet korraldava tervishoiukõrgkooliga.

Paragrahv 6 sätestab nõuded esitatavale taotlusele. Taotleja esitab [e-toetuse keskkonna](#) kaudu taotluse, milles täidab e-toetuse keskkonnas välja toodud andmeväljad, ja lisab sellele nõutava lisa (lisa 1 „Õdede põhiõppe praktika juhendamise tasustamine praktikabaasides“, lisa 2 „Praktikakoordinaatori palgakulu aruanne“). Taotluses kirjeldatud tegevused peavad vastama määruse §-s 3 sätestatud tegevustele ja toetusperioodile. Taotluse peab olema digitaalselt allkirjastanud esindusõigust omav isik. Kui taotleja esindusõiguslik isik tegutseb volikirja alusel, tuleb koos taotlusega esitada ka volikiri.

Praktikabaasi taotletava toetuse puhul on sätestatud taotlusele lisatava praktikaaruande (lisa 1) koostamise nõuded. Praktikaaruanne peab olema praktikabaasi poolt täidetud ning seejärel peab selle allkirjastama tervishoiukõrgkool, kellega tal on sõlmitud raamleping või praktikaleping, sest kõrgkooli praktikakoordinaatoril on võimalik kontrollida selles sisalduva teabe vastavust tema valduses olevale teabele. Tervishoiukõrgkooli praktikakoordinaator edastab kinnitatud praktikaaruande allkirjastatuna praktikabaasile ning praktikabaas esitab tervishoiukõrgkooli poolt kinnitatud praktikaaruande RTK-le. Tervishoiukõrgkooli praktikakoordinaatori (kes koordineerib õdede põhiõppe praktikatundide aruandluse koostamist) kulude katmiseks tuleb lisaks taotlusele esitada määruse lisa 2 („Praktikakoordinaatori palgakulu aruanne“) sätestatud vormis aruanne.

Paragrahv 7 sätestab taotlusvooru avamise ja toetuse taotlemise viisi ja tähtajad. Taotlusvooru eelarve kinnitamine toimub Sotsiaalministeeriumi valitsemisala eelarve kinnitamise käskkirja raames. Üldise taotlusvooru eelarve sees teeb tervisevaldkond jaotuse taotlusvooruga toetatavate tegevuste – praktikakoordinaatori ja õdede põhiõppe praktika juhendamise

tasustamise – vahel. Lisaks jagatakse neist viimati nimetatud eelarve eraldi õdede põhiõpet korraldavate tervishoiukõrgkoolide vahel. Taotlusvooru eelarvest kuni 2,6% arvestatakse RTK-le taotluste menetlemisega seotud administreerimiskulude katteks.

Teave eelarve kohta ja eelarve tegevuste vahel jaotumise kohta edastatakse RTK-le pärast käskkirja jõustumist. RTK avab jooksva taotlusvooru ja avaldab taotlusvooru eelarve oma veebilehel. Abikõlblike kulude katteks saab taotlusi esitada e-toetuse keskkonnas kahes taotlusvoorus (15. juuni – 31. juuli ja 15. detsember – 31. jaanuar). Taotleja võib esitada taotluse ühes või mõlemas taotlusvoorus, kuid taotlusvooru kohta võib esitada vaid ühe taotluse. Kogu aastane eelarve on kasutatav esimeses taotlusvoorus. Esimese taotlusvooru kasutamata jäänud eelarve summa loetakse sama aasta teise taotlusvooru eelarveks. Eelarve lõppemisel sulgeb RTK taotlusvooru ja teavitab sellest avalikkust. Kui tegevuste toetamiseks nähakse Sotsiaalministeeriumis ette täiendavad vahendid, võib RTK juba suletud taotlusvooru taasavada. Kui esimese taotlusvooru käigus eelarve ammendub ja täiendavaid vahendeid ette ei nähta, siis teist taotlusvooru RTK samal aastal ei ava.

Paragrahv 8 sätestab taotluse menetlemise ja toetuse maksmise korra. Taotluse ja taotleja nõuete kontrolliks on ette nähtud 20 tööpäeva. Jooksva taotlusvooru korral tähendab see seda, et RTK kontrollib formaalset nõuetele vastavust vahetult peale taotluse esitamist. Kuna tegemist ei ole sisulise hindamisega, on 20 tööpäeva kontrolli tegemiseks piisav aeg. Kuivõrd praktikakoordinaatori kuludena hüvitatakse lisast 2 tulenevalt kõik praktikatundide aruandluse koordineerimisega seonduvad kulud kooskõlas eelarvega, on RTK-l õigus kontrollida ka lisas 2 esitatud teabe õigsust näiteks töölepingu või füüsilise isikuga sõlmitud käsunduslepingu, lepinguga seotud osalist koormust tõendava dokumendi, maksekorralduse, palgalehe vms alusel.

Kui esitatud taotluses esineb puudusi, mida etteantud aja jooksul (5 tööpäeva) ei kõrvaldata, võib RTK taotluse edasise menetlemise lõpetada. Sätestatud on juhud, kui taotluse võib jätta rahuldamata ja teha mitterahastamise otsuse. Üheks mitterahastamise otsuse aluseks on asjaolu, et toetuse taotleja on varem sama perioodi eest toetust saanud, siinjuures ei ole oluline, kes praktikantidest isikuliselt olid eelmise taotlusega hõlmatud, kuid kui taotleja on juba näiteks jaanuari- kuni maikuu eest toetust taotlenud ja saanud, siis loetakse, et ta hõlmas selles kõik asjakohased kulud (sh kõik isikud, kes sellel ajal praktil viibisid).

Paragrahv 9 sätestab toetuse suuruse arvestuse. Taotlusvoorude aastase eelarve jagunemist on selgitatud määruse § 7 selgituses. Jaotuse tegemisel arvatakse taotlusvooru eelarvest esmalt maha 2,6% RTK-le menetluskuludeks. Seejärel eraldatakse tervishoiukõrgkoolidelt praktikakoordinaatorite planeeritava töömahu andmetel ja praktikale suunduvate õdede arvust lähtuv osa õdede põhiõppe praktikatundide aruandluse koostamise koordineerimiseks. Allesjäävast osast rahastatakse praktikatunde, mille puhul lähtutakse määruses sätestatud toetuse suurusest. Praktikabaasidele on praktika juhendamise toetuse suuruseks määratud 0,81 eurot praktikatunni kohta. Praktikabaasidele toetuse summa arvutamisel lähtutakse taotluses esitatud juhendatud tundide arvust (nt 60 h x 0,81 eurot = 48,60 eurot).

Praktika juhendamise toetuse tunnitasu suurus tuleneb aastatel 2022–2023 REACT-EU vahenditest toetuse andmise tingimustes välja töötatud õdede põhiõppe praktika juhendamise tasu meetodikast.

Kõrgkoolidel olid enne 2022. aastal sõlmitud konsensuslepet olemas praktikabaasidega praktika juhendamise lepingud, kus kõikidel erialadel oli sama hind (v.a õdede põhiõppe juhendamine, mis jäi eelmise konsensuslepe tulemusena praktikabaaside endi kanda).

Tartu Tervishoiu Kõrgkoolil oli praktika juhendamise eest kõikide praktikabaasidega (v.a kaks erandit) ja kõikidel erialadel sama tunnihind, 0,50 eurot. Ühe erandi puhul oli praktikabaasi tunnitasu 0,60 eurot. Teine erand oli Terviseamet, kellele maksti 0,70 eurot tunnist ja kelle

praktikabaasis käivad peamiselt tervisekaitespetsialisti õppekava üliõpilased. Tallinna Tervishoiu Kõrgkooli praktikatunnihind oli vahemikus 0,50–0,72 eurot, mis tulenes nii praktikabaasi suurusel kui ka omandivormist. Erialade praktikatasud ei erinenud. Tallinna Tervishoiu Kõrgkoolis maksti praktikajuhendajale sümboolset tasu (tunnihind 0,06 eurot) ja kõrgkool maksis tööandjaks 33,8% sellelt tasult.

Praktikabaaside hinnangul ei motiveerinud nimetatud summad enam juhendama, sest õppurite arv on aastatega suurenenud, mida mõjutas ka 2022. aasta sõlmitud konsensuslepe. Suurem osa juhendamise protsessist (igapäevane juhendamine, õendussekkumiste ja tegevuste pidev juhendamine, jälgimine, igapäevane tagasiside andmine, graafikute kokkuleppimine ja vajaduse korral muutmine) on haiglale lisakulu. Mõningatel juhtudel pakuvad haiglad praktikantidele ka haigla riietust igaks praktikal olemise päevaks nagu nende enda töötajatele. Samuti oli COVID-osakondades praktiseerivate praktikantide isikukaitsevahendite (sh visiir, kitlid, FFP2 maskid) kulu haiglale väga suur. Lisaks on praktikabaase, kus juhendajad töötavad vabatahtlikkuse alusel ega saagi tasu. See on tekitanud ebavõrdsuse eri piirkondade ödede vahel, kes on võtnud vastutuse juhendada kõrgkoolide õppureid.

Saamaks teavet, mis summasid on aastatel 2019 ja 2021 juhendajate tasudeks arvestatud, saatis Sotsiaalministeerium 2021. aastal kõikide praktikabaasiks olevate haiglate õendusjuhtidele päringu. Samuti uuriti millised on praktikabaaside ettepanekud järgmiste aastate tasude kohta. Päringu käigus saadud vastused on esitatud tabelis 1. Lisaks tõi Pärnu haigla välja ka tunnitasu käibemaksu osa, kuid haigla ise tunnitasuks käibemaksu ei kasuta, see on lihtsalt arvestuse aluseks. Täiendavalt saadi teada, et Valga Haiglas tasuti 10% töötasust ning kui töötasu tõuseb, tõuseb ka juhendamise tasu. Ida-Viru Keskhaiglas ei makstud päringu tegemisel üldse praktika juhendamise eest juhendajatele tasu.

Tabel 1. Praktikajuhendajate tasud eurodes, praktikabaaside kaupa

	2019		2021	
	Bruto tunnitasu	Tööandja tööjõukulu	Bruto tunnitasu	Tööandja tööjõukulu
Ida-Tallinna Keskhaigla	0,50	0,67	0,75	1,01
Kuressaare Haigla	0,30	0,40	0,30	0,40
Lääne-Tallinna Keskhaigla	0,50	0,67	0,50	0,67
Narva Haigla	0,50	0,67	0,50	0,67
Pärnu Haigla	0,50	0,67	0,50	0,67
Tartu Ülikooli Kliinikum	0,60	0,80	0,60	0,80
Viljandi Haigla			0,84	1,13
Keskmine	0,48	0,65	0,57	0,76

Võttes arvesse eeltoodut praegu makstava praktika juhendamise tasu kohta ning vältimaks liigset ebavõrdsust teiste erialadega, planeeritakse anda REACT-EU meetme vahenditest toetust praktikabaasidele ödede põhiõppe juhendamise eest summas 0,81 eurot tunnis, millest praktikabaasid tasuvad omakorda tööjõumaksud. Praktikabaasid, kes soovivad oma juhendajale tasuda rohkem, saavad lisada täiendava summa oma vahenditest (mida on siiani kogu juhendamistasu puhul tehtud).

Tervishoiuvaldkonna kollektiivlepingu kohaselt oli alates 01.04.2022 ödede töötasu alammäär 9,05 eurot tunnis (2021. aastal 8,4 eurot tunnis), mis tegi tõusu 7,7%. Keskmine praktika juhendamise tunnihind fikseeritud tasudega praktikabaasides oli 2021. aastal 0,76 eurot tunnis. Alampalga tõusu kasutades saadi 0,81 eurot tunnis.

Paragrahvid 10 ja 11 sätestavad makstud toetuse tagasinõudmise võimaluse ning taotleja õiguse vaidlustada tema suhtes tehtud otsus või toiming.

Paragrahv 12 sätestab määruse tagasiulatuva jõustumise 1. jaanuaril 2024. a, sest õdede põhiõppe praktika juhendamine on toimunud jooksvalt kalendriaasta jooksul, toetust antakse juba tekkinud kulude katmiseks ja toetuse andmise eesmärk on tagada suurenenud õppemahu säilimine (sh praktika juhendamine) 2022. aastal sõlmitud konsensusleppe alusel.

Aastal 2024 avab RTK erandkorras ühe taotlusvooru perioodiks 2024. aasta 15. detsember kuni 2025. aasta 31. jaanuar. Selle taotlusvooru raames saab esitada taotluse kogu 2024. aastal ehk perioodil 01.01.2024–31.12.2024 tekkinud kulude kohta.

Võrdse kohtlemise tagamiseks ning arvestades seda, et Tartu Tervishoiu Kõrgkool on võtnud 2024. aastal vastu ka praktikabaaside poolt esitatavaid arveid õe õppekava järgi õppivate õppurite praktikajuhendamise eest tunnihinnaga 0,50 eurot, nähakse 2024. aasta taotlusvooru puhul erandina ette võimalus Tartu Tervishoiu Kõrgkooliga raamlepingut või praktikalepingut omaval praktilise juhendamise taotleja toetust kuni 0,31 eurot juhendatud õdede põhiõppe praktikatunni kohta.

Kuivõrd samal ajal on Tartu Tervishoiu Kõrgkool kandnud kulu, makstes praktikabaasidele ise õe õppekava järgi õppivate õppurite praktikajuhendamise eest, võimaldatakse tal 2024. aastal taotleja nii määruse § 3 lõike 1 punktis 1 kui ka punktis 2 ette nähtud toetust. See tähendab, et Tartu Tervishoiu Kõrgkool saab taotleja toetust õppurite praktikajuhendamise eest kuni 0,50 eurot juhendatud praktikatunni kohta, mida taotleja peab ise määruse lisa 1 kohaselt tõendama. Samal ajal säilib Tartu Tervishoiu Kõrgkoolil õigus taotleja toetust tervishoiukõrgkoolide praktikakoordinaatori tasustamiseks.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Määruse eesmärk on võrdsustada kõikidele praktikabaasidele makstav praktika juhendamise tasu õdede põhiõppe praktikantide puhul, et toetada seeläbi praktika kvaliteeti juhendajate täiendava rahalise motiveerimise kaudu, aidata ellu viia tervishoiukõrgkoolidega sõlmitud konsensusleppes planeeritud suurendatud lepingumahte ja motiveerida tervishoiuteenuse osutajaid suurendama praktikantide vastuvõttu. Määruse eelnõu on kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõikes 1 sätestatud riigiabi andmist reguleerivate kriteeriumitega ja [konkurentsiseaduse 6. peatükis](#) sätestatuga.

Riigiabi andmise analüüs

Otsustamaks, kas tegemist on riigiabiga, on analüüsitud, kas abi vastab kõigile neljale järgmisele tingimusele:

- abi antakse riigi, linna või valla vahenditest;
- abimeetmel on valikuline iseloom, see tähendab, et see on suunatud teatud ettevõtjale, ettevõtjate gruppidele või mingite kindlate kaupade tootmiseks;
- abimeede annab eelise abi saajale;
- abimeede moonutab või võib moonutada konkurentsi ja kaubandust Euroopa Liidu riikide vahel.

Riigiabi reeglite eesmärk on välistada igasugune Euroopa Liidu (EL) siseturu kaitset kahjustav ja konkurentsi moonutav abi ettevõtjatele riigi poolt, mis on keelatud.

Esimeseks oluliseks komponendiks enne nelja riigiabi kriteeriumi hindamist on teha selgeks, kas abi saaja on ettevõtja. Euroopa Kohtu praktikast tulenevalt tuleb riigiabi kontekstis lugeda ettevõtjaks kõiki üksusi, mis tegelevad järjekindlalt majandustegevusega. Seejuures ei ole oluline nende üksuste õiguslik seisund ega rahastamise viis, vaid see, kas isik tegeleb teenuste pakkumisega liberaliseeritud turul või mitte. Oluline pole isegi see, kas asutus või üksus on asutatud eesmärgiga teenida kasumit. Määravaks on vaid asjaolu, kas faktiliselt

tegeletakse majandustegevusega. Eestis võib riigiabi kontekstis lugeda ettevõtjaks peale tavapäraste äriühingute ka mittetulundusühinguid, seltsinguid, kohaliku omavalitsuse üksusi ja teisi ametiasutusi. Seda siiski vaid eeldusel, et nad pakuvad vastutasu eest mingit kaupa või teenust, mida vähemalt potentsiaalselt võiks turumajanduse tingimustes pakkuda ka konkurendid.

Seega tuleb hinnata, mis on tegevuse sisu ja kas tegemist on avatud turuga (kas keegi veel pakub). Kui tegemist on ettevõtjaga riigiabi tähenduses, tuleb vaadata lisaks, kas toetust antakse majandusliku tegevuse või mittemajandusliku tegevuse jaoks.

Tervishoiukõrgkoolide puhul, mis on haridus- ja teadusasutused, ei ole tegemist ettevõtjaga konkurentsioiguse tähenduses. Riigiabi mõiste teatise „[Komisjoni teatis riigiabi mõiste kohta ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses](#)“ p 28 jj kohaselt on haridus ja kõrgharidus mittemajanduslik tegevus. Teaduse rahastamise kohta kehtib teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni raamistik ([Publications Office \(europa.eu\)](#)). Kõrgkoolide praktika on käsitatav nende põhitegevuse osana, mis on lahutamatu vajalik haridustööga tegelemiseks. Tegevused on suunatud õppetegevusele. Praktikabaasid tegutsevad avalikes huvides ning eesmärk on teatud ulatuses ka teadus- ja arendustegevus. Antud juhul on tegu õdede põhiõppe praktika juhendamise toetamisega, tasudes praktikabaasidele esitatud taotlustes nimetatud praktikatundide eest.

Toetusega ei anta kokkuvõttes majanduslikku eelist, vaid õdede põhiõppe praktikabaasid tegutsevad turul võrdsetes tingimustes, samuti puudub konkurentsimoonus Euroopa Liidu riikide vahel.

4. Määruse mõjud

COVID-19 pandeemia suurendas olulisel määral õdede ja arstide koormust ning nende väljaõppe suurendamine iga õppuri võrra on riigi tervishoiusüsteemile vajalik ja oluline. Lisaks on tervishoiuteenuse osutajad olnud suure koormuse all oma igapäevatöö kõrvalt ning motivatsioonisüsteem juhendatavate praktikantide arvu suurendamiseks aitab ülekoormatud asutustel ja juhendajatel tagada kvaliteetne praktika õppuritele ja tulla toime planeeritud õppekohtade arvu suurendamisega.

Kokkuvõttes võib eeldada, et eelnõuga võib kaasneda sotsiaalne mõju (mõju tervishoiuteenuste kättesaadavusele ja kvaliteedile) ja mõju haridusele (haridusteenuse kättesaadavus ehk õdede põhiõpet pakkuvatele asutustele), kuid teistes mõjuvaldkondades mõju ei kaasne. Mõju riigieelarve kuludele ja tuludele on esitatud punktis 7.

Sotsiaalne mõju

OSKA tööjõuvajaduse prognoosis² aastani 2031 on välja toodud, et arste, õdesid ja teisi tervishoiuteenuste tippspetsialiste jääb aastas vajaka üle 130 ning suurim puudus on õdedest ja teatud eriarstidest. Samuti viitas Riigikontroll 2022. aasta aruandes³ õdede puudusele. 2022. aasta veebruaris sõlmitud õdede ja tervishoiutöötajate erialaühenduste, tervishoiukõrgkoolide, praktikabaaside ja ministeeriumite konsensuslepe toetab õdede õppekohtade arvu suurendamist ja praktika kvaliteedi parandamist – veelgi täpsemalt seab konsensuslepe aastateks 2022–2026 eesmärgiks suurendada õdede põhiõppesse vastuvõttu

² [OSKA üldprognoos 2022–2031: Ülevaade Eesti tööturu olukorrast, tööjõuvajadusest ning sellest tulenevast koolitusvajadusest.](#)

³ [Pressiteade, Riigikontrolli aruanne „Eesti tervishoiu suundumused Millisteks muutusteks peaks inimesed olema lähitulevikus valmis tervishoiusüsteemi korralduse, teenuste kättesaadavuse ja taseme asjus? Koondpilt Riigikontrolli audititest“.](#)

700 üliõpilaseni aastas. Õenduseriala koolitusmahu suurendamine ja tasustamise ühtlustamine toetab rahvastiku tervise arengukava 2020–2030⁴ eesmärke.

Eestis töötab 2023. aasta andmetele tuginedes öena 9103 isikut, mis kordajana 100 000 Eesti elaniku kohta on 662,2 öde. Kõikidest tervishoiutöötajatena töötavatest isikutest (27 095) moodustavad öed 34%. Lisaks ödedele töötavad abiöena üliõpilased, kelle arv on järjest suurenenud – kui 2013. aastal töötas 424 üliõpilast, siis 2023. aastal juba 789.⁵

Toetuse andmisega võrdsustatakse ödede põhiõppe praktikantide praktika juhendamise tasu, et seeläbi toetada vastuvõttude suurendamist (võrreldes 2020. aastaga suureneb eeldatavalt õppekohtade arv 183 võrra) ja motiveerida juhendamist. 2022. aastal oli Eestis kokku 1531 iseseisvat tervishoiuasutust. Määruse mõju ilmneb vaid neile, kelle juures toimub ödede põhiõppe praktika ja kes sõlmivad praktikabaasina tervishoiukõrgkooliga raamlepingu või praktikalepingu. Praktikabaasiks võivad olla ka lasteasutused või hoolekandetasutused, kus töötavad kohapeal öed. Aastatel 2022–2023 ellu viidud REACT-EU meetmest maksti toetust kokku 169 praktikabaasile, kes taotlesid toetust praktika juhendamise eest. Eelnõuga ei muudeta varasemaid tööprotsesse, sest praktika juhendamise seonduvalt on vaja sõlmida leping tervishoiukõrgkooliga. Samas toetab praktika juhendamise tasu praktikantide juhendamisele võtmist ja seeläbi motiveeritakse juhendajaid. Kokkuvõttes on muudatus vajalik õendusteenuse kättesaadavuse parandamiseks ning omab positiivset mõju nii tervishoiuasutustele, praktikajuhendajatele kui ka õppuritele.

Mõjuvaldkond – haridus, kultuur ja sport

Eestis oli 2023/24. õppeaastal 18 kõrgharidust pakkuvat asutust. Eestis korraldavad ödede põhiõpet, mis kuulub kõrghariduse alla, Tallinna Tervishoiu Kõrgkool ja Tartu Tervishoiu Kõrgkool. Seega mõjutab eelnõu nii haridusteenuse kättesaadavust kui kvaliteeti. Näiteks, 2023/24. õppeaastal õppis rakenduskõrgharidusõppe õppekava järgi 11 262 üliõpilast. Tervishoiukõrgkoolides õppis öe õppekava järgi samal ajal 1320 üliõpilast, mis moodustab kõigist rakenduskõrgharidusõppe üliõpilastest ligi 12%. Arvestades kogu rakenduskõrghariduse õppurite arvu, on mõju vähenenud, kuid nii ödede kui ka praktikajuhendajate arvu arvestades on mõju öe põhiõppe olulise osa kvaliteedi paranemisele oluline ning mõjutatud sihtrühm on suur.^{6,7}

Määrusega ei lisandu uusi tegevusi, vaid ühtlustatakse praktika juhendamise tasu praktikabaasides ning praktika koordineerimise toetamiseks hakatakse rahastama tervishoiukõrgkoolide praktikakoordinaatorite personalikulu praktikaaruande korrektsuse hindamise eest. Seeläbi toetab eelnõu ödede põhiõppe korraldamist ja kvaliteedi paranemist ning õppekohtade arvu suurenemist. Kokkuvõttes tuleb tasustamise taotlemisel arvestada eelnõus esitatud muudatustega, mille esinemise sagedus on ühekordne (muudatuste tegemine tööprotsessides). Õppekohtade arvu suurenemisega võib lepingute sõlmimine praktikabaasidega sagedasem, kuid tegemist ei ole uue tegevusega, mistõttu on mõju avaldumise sagedus keskmine. Samas toob eelnõus sätestatu kaasa pigem olulise positiivse mõju nii tervishoiukõrgkoolidele kui ka õppuritele, sest suurenevad praktikakohtade ja praktikajuhendajate leidmise võimalused, ning seeläbi toetatakse õppe ja praktika kvaliteeti.

Andmekaitsealane mõjuhindang

Tervishoiukõrgkooli praktikakoordinaator hindab praktikabaasi poolt talle esitatud praktikaaruande korrektsust vastavalt kõrgkooli valduses olevatele praktikakorralduse

⁴ [Rahvastiku tervise arengukava 2020–2030.](#)

⁵ Tervise Arengu Instituut. [Tervishoiutöötajad, täidetud ametikohad ja ületunnid ameti järgi.](#)

⁶ [Statistikaamet.](#)

⁷ [Haridussilm.](#)

dokumentidele, õppepraktika eeldatavale tundide mahule konkreetsel perioodil ning õppurite praktikapäevikutele ja muudele asjakohastele dokumentidele. Tervishoiukõrgkooli praktikakoordinaator edastab enda kinnitatud praktikaaruande allkirjastatuna praktikabaasile. Praktikabaas digiallkirjastab omalt poolt aruande ja esitab selle RTK-le. Tegemist on tavapärase praktika käigus toimuva andmevahetusega praktikabaasi ja tervishoiukõrgkooli vahel. Praktikaaruanne sisaldab järgmisi isikuandmeid: praktikandi ees- ja perenimi, praktikandi isikukood, juhendaja ees- ja perenimi. Lisaks tuuakse aruandes välja praktikanti ja juhendajat puudutav juhendatud tundide arv, praktika nimetus ja õppekava.

Praktikabaas esitab aruande toetuse taotluse lisana RTK-le e-toetuse keskkonna kaudu ning selle sisu näeb konkreetse taotluse juurde määratud RTK kontaktisik toetuse otsuse tegemise eesmärgil.

5. Määruse rakendamise seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse eelnõu rakendamiseks vajalikud kulud on planeeritud 2024. aasta riigieelarve seadusega, millest lähtuvalt on Sotsiaalministeeriumi eelarvesse planeeritud toetuse maksmiseks **600 188 eurot**, sealhulgas RTK-le taotluste menetlusega seotud administreerimiskulude katmiseks seoses määrusest tulenevate täiendavate tööülesannete täitmisega (taotlusvoorude korraldamine ja taotluste menetlemine) RTK toetuse arendamise osakonna arvutuste alusel 2,6% kogueelarvest.

6. Määruse jõustumine

Määrust rakendatakse tagasiulatuvalt alates 1. jaanuarist 2024, sest õdede põhiõppe praktika juhendamine on toimunud jooksvalt kalendriaasta jooksul ning toetuse eesmärk on tagada suurenenud õppemahu säilimine (sh praktika juhendamine).

7. Eelnõu koostööstamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Määruse eelnõu esitati koostööstamiseks Rahandusministeeriumile, Haridus- ja Teadusministeeriumile ja Riigi Tugiteenuste Keskusele ning arvamuse avaldamiseks Eesti Haiglate Liidule, Eesti Perearstide Seltsile, Eesti Õdede Liidule, Tallinna Tervishoiu Kõrgkoolile ja Tartu Tervishoiu Kõrgkoolile.

Haridus- ja Teadusministeerium, Rahandusministeerium, Riigi Tugiteenuste Keskus, Eesti Haiglate Liit ja Tallinna Tervishoiu Kõrgkool koostööstasid eelnõu märkustega ja esitasid täpsustavaid küsimusi, mis on esitatud koostööstustabelis (vaata seletuskirja lisa). Eesti Õdede Liit ja Tartu Tervishoiu Kõrgkool koostööstasid eelnõu märkusteta ja täiendusettepanekuteta.